

SÁMIID RIEKKASEARVI

Svenska Samernas Riksförbund · SSR

Månadsbrev Čakčamánu • Ragátmánu • Skierde • Rahkatmánno • September 2015

Svenska Samernas Riksförbund, Formvägen 16, 906 21 UMEÅ, tel 090-14 11 80, fax 090-12 45 64, e-post info@sapmi.se

Ordförande har ordet

En mötesintensiv månad går mot sitt slut. Hösten är på ingång och många av oss har fullt upp med både slakt och jakt. Själv har jag också hunnit med att vara hemma för att delta i samebyns arbete.

För SSR innebär hösten många möten och nya utmaningar, denna höst är inget undantag. En av frågorna som varit högaktuell för SSR under lång tid är Renbeteskonventionen. Sveriges och Norges ansvariga ministrar har bjudit in till ett möte den 19 oktober, ett möte som förhoppningsvis klargör deras syn på hur vi kommer vidare i frågan. Innan mötet med ministrarna kommer de samiska representanterna att träffas i Oslo. SSR kommer dock inte att göra några förändringar i det förslag som är inskickat till regeringen eftersom Landsmötet har ställt sig bakom detta.

Under hösten och våren kommer kansliet att fördjupa arbetet med fokusfrågor från regionerna, vilket innebär att de frågor som medlemmarna initierat kommer att få större fokus. För SSR och kansliet är det viktigt att ni medlemmar signalerar vilka frågor ni anser vara viktiga. Naturligtvis kommer vi fortsätta vårt arbete med de övergripande stora frågorna som ständigt är närvarande, som rovdjur, skog, markanvändning och inte minst arbetet med att forma vår egen framtid.

Hör gärna av er till mig om ni har några frågor eller funderingar.

Jörgen Jonsson

Kontorsplats

SSR kan erbjuda möjligheten att tillfälligt hyra en kontorsplats på kansliet i Umeå. Det finns även möjlighet att hyra vårt konferensrum för möte. Kontakta oss på kansliet för ytterligare information.

Skog

Nationella skogsprogrammet

Regeringen arbetar med att ta fram en ny strategi för framtidens skogsbruk. SSR ingår i en av arbetsgrupperna, som skall arbeta med ekosystemtjänster och klimat. Arbetet

kommer att pågå under hösten och utmynna i strategier som landsbygdsministern sedan skall arbeta fram ett program utifrån.

FSC

Arbetet med den nya standarden är inne i sitt slutskede. Dessvärre har det visat sig att arbetet inom vissa grupper inte kunnat genomföras enligt tidsplan. Detta betyder att den nya standarden kommer att försenas något, besked om exakt tidsplan kommer meddelas så fort den är antagen av styrelsen.

Skogsbrukets hänsyn till rensköteln

Skogsstyrelsen har under året arbetat med ett uppdrag gällande uppföljning av hänsyn till rensköteln. I denna rapport har bland annat förslag om renskogsavtal åter lyfts. SSR stöder inte införande av renskogsavtal utifrån de principer som Skogsstyrelsen föreslår, då förslaget inte tar hänsyn till de samiska rättigheterna. Förslaget bygger på att staten och markägaren ingår ett avtal, vilket SSR anser inte kommer att skydda de samiska rättigheterna. Tvärtom anser SSR att det finns flera risker med införande av en avtalsform där den berörda samebyn på intet sätt är part.

Rovdjur

SSR kommer under hösten att skicka ut en enkät gällande örnens predation på ren. Syftet med denna enkät är att få ett bakgrundsmaterial som SSR kan använda i sin kontakt med regeringen för att få till stånd ett liknande forskningsprojekt som björnpredationsprojektet. Kansliet uppmanar medlemmarna att svara på denna enkät när den kommer så vi får in så mycket svar som möjligt.

Älgjakt

Årets älgjakt har inletts. SSR har arbetat med flera frågeställningar kopplat till detta. Bland annat har kansliet arbetat tillsammans med Jämtland när det gäller frågan om älgjaktsupplåtelser och deras utformning. Flera beslut från regeringen är att vänta. En annan fråga som varit uppe är transport av vapen i samband med älgjakten. SSR har begärt en översyn av föreskrifterna tillsammans med samebyarna i Jämtland, ett arbete som vi kommer fortsätta att följa.

SSR har också uppmärksammats på att villkoren för älgjakten skiljer sig åt mellan länen samt även inom länen. SSR kan bland annat konstatera att skogssamebyarnas villkor innebär att de åläggs att samråda med markägarna men att dessa inte har liknade samrådsplikt å sin sida. Detta menar SSR strider mot den rättspraxis som föreligger.

Konkurrerande markanvändning

Mineralutvinning

Under hösten kommer flera beslut gällande gruvor att fattas av regeringen. Bland annat väntas beslut om Kallak, Stekkenjokk, Viscaria och Eva fyndigheten. Det är av stor betydelse vilket utfall dessa beslut får. SSR kommer att bevaka frågan på flera olika sätt bland annat som ombud men naturligtvis också utifrån den övergripande strategin kring hur våra marker skall nyttjas.

Workshop renskötsel/gruvnäring

Den 25-26 augusti genomfördes ett seminarium anordnat av Länsstyrelsen i Norrbotten där huvudfrågan var renskötsel kontra mineralprospektering. Från SSR deltog Jörgen Jonsson. Inbjudna till seminariet var samebyar och gruvbolag vilka diskuterade bland annat hur renskötselns rättigheter kan tillvaratas bättre. Vid seminariet deltog inte några från näringsdepartementet och inte heller från länsstyrelsens högsta ledning, detta var något som SSR och samebyarna kraftigt invände mot. SSR anser att det vid möten som dessa måste finnas med personer som har mandat att besluta i frågorna. Länsstyrelsen kommer att sammanställa en rapport som skall lämnas över till regeringen efter årsskiftet.

Uttag av grus, slätter mm

SSR har flertalet gånger under det senaste året uppmärksammats på att flera aktörer meddelar samebyarna att de inte har rätt att ta grus för husbehov samt påtalat att rätt till slätter inte föreligger. SSR vill här uppmana samebyarna att bevaka sin rätt då dessa ingår i renskötselrätten. Har ni funderingar kring detta så kontakta kansliet.

Rådgivning mm

SSR:s kansli erbjuder rådgivning till självkostnadspris inom flera olika områden. Om din förening eller sameby behöver råd eller stöd kontakta oss på kansliet. Naturligtvis är du välkommen att höra av dig med frågor och funderingar även om du inte vill ha formell rådgivning.

Ovtas

SSR har lämnat in en projektansökan, ”Ovtas”, till Europeiska Socialfonden med målet att genomföra kompetenshöjande insatser för samebyarna inom kärnfrågor som fackmannakunskap och företagsrelaterade frågor. Till dessa adderas viktiga frågor som hållbar ekonomisk

utveckling, jämställdhet och icke-diskriminering. Allt vävs in i en kontext av lösningar som skapar förutsättningar för distansoberoende lärande och gränsöverskridande samverkan. Resultatet av projektet kommer generera strategisk utveckling och attitydförändring för samiska företag och organisationer med fokus på jämställdhet, tillgänglighet, miljö och antidiskriminering. Kunskapen ska även komma andra samiska organisationer, myndigheter och departement till godo som argument och exempel på insatser som stärker samer och andra urfolk.

Under oktober månader kommer besked om projektet beviljas och eventuell projektstart är januari 2016.

Contorta

SSR sitter tillsammans med representant från SCA och WWF och drar i frågan hur skogsbruket ska tillåtas använda främmande trädslag i sin produktion och i vilken omfattning inom FSC systemet. SSR:s ståndpunkt är klar i att främmande trädslag inte ska användas inom renskötselområdet medan skogsbruket vill nyttja denna resurs som tidigare. De särskilda punkter som utkristalerats och diskuteras djupare är nyplantering, återbeskogning och spridningsrisker. Resultat från gruppens arbete ska presenteras för FSC:s standardkommitté under oktober.

CSG

Den 11-12:e augusti genomfördes möte med Centrala samrådsgruppen skogsbruk-rennäring i jämtländska Persåsen. De frågor som diskuterades första dagen var erfarenheter från samråden, målbilder för skogsbrukets hänsyn, renskogsavtal och lavspridningsförsök. Dag 2 genomfördes en exkursion där målet var att diskutera hyggesfritt skogsbruk.

EIP-agri

Nu finns det medel att söka för innovationer inom rennärigen genom det nya innovationsstödet EIP-agri.

Det nya innovationsstödet i landsbygdsprogrammet ger dig nya möjligheter.

- Du har möjlighet att utveckla din idé och hitta en lösning på en utmaning tillsammans med någon eller några andra i en innovationsgrupp
- Du kan få hjälp att hitta samarbetspartners var som helst i Sverige och i något annat EU-land
- Du och de andra får via stödet betalt för eget arbete, material, tester, möten och resor

Stödet gäller jordbruk, trädgård och rennärigen. Stödet gäller inte skog, vattenbruk eller allmän landsbygdsutveckling. Det kommer att kunna sökas hos Jordbruksverket från september 2015.

För mer info kontakta Fredrik Juuso 070-229 76 28

Mikael Vinka - nytilträd professor i samiska språk, Umeå universitet

Den 1 september tillträdde Mikael Vinka som professor i samiska språk vid Umeå universitet. Tjänsten har varit vakant i sju år sedan den förra professorn Mikael Svonni flyttade till Tromsø universitet. Mikael Vinkas forskning handlar om språkrevitalisering.

Mikael har sina rötter inom Ubmejen Tjielldie och sedan 2009 har han varit anställd vid samiska studier, Umeå universitet.

Mikael säger: ”I och med att professuren tillsatts så får ämnet en högre status inom akademien. Det ger oss också möjlighet att visa för omvärlden att ämnet finns. Vi behöver fler samer som forskar, just nu har vi en doktorand inom samiska språk, David Kråik, men fler behövs. Alla samiska språkvariteter är hotade och det behövs olika stödinsatser inom både syd, lule- och sydsamiska. Min förebild inom akademien är de nordamerikanska universiteten. Där ingår urfolken som en naturlig del i den akademiska miljön. Vid Tromsø universitet har man också kommit långt, där har dom 17 anställda på deras centrum för samisk forskning. Vi vill stödja de samiska språkarbetarna som arbetar med samiska språken på alla olika nivåer. Samebyarna är också en enorm resurs vad gäller språkbevarande. De har terminologin, de har både fackuttryck och språket används i vardagen.”

Mikael hoppas att Sametinget får ökade befogenheter att agera, inte bara i språkfrågor utan även generellt och han vill också att Sametinget tilldelas de resurser som behövs för att agera långsiktigt. Hans vision är att om tio år skall det finnas ett starkt samiskt centrum vid Umeå universitet som bedriver forskning både inom samiskt kultur och samhälle och språk samt språkdidaktik.

Är det någon som vill kontakta Mikael angående språkfrågor är hans mailadress mikael.vinka@umu.se

Bok och bild i Luleå

Den 23-24 oktober är det dags för årets konst- och litteraturfestival i Luleå, ”Bok och bild”, som hålls på Kulturens Hus i Luleå. Flera samiska konstnärer och författare medverkar i år.

Katarina Pirak-Sikku, Britta Marakatt-Labba samt den finsk-samiska musik- och satirduo ”Märät säpikkäät- Njuoska bittut” som består av två samekvinnor, Suvi West och Kirste Aikio, deltar på årets festival. Konstnären Lena Stenber visar sina fotografier från sin hemsameby, Laevas. En nyutkommen bok ”Sápmi skyar- myter och vetenskap över svenska

Lappland” kommer lanseras. I boken medverkar bl a konstnären Inga-Wiktoria Påve.

Vetenskapsjournalisten Maja Hagerman skall hålla ett föredrag om sin kommande bok ”Käraste Herman” som handlar om rasbiologen Herman Lundborg.

Mer info finns på hemsidan www.kulturenshus.com/bok-ochbild-2015/

Anders Walls landsbygdsstipendium

Är du mellan 20-30 år och visar entreprenörskap och nyskapande med produkter eller tjänster som gagnar näringslivsutvecklingen på landsbygden? Verksamheten skall kännetecknas av uthållighet, ekonomisk stabilitet och skapande av arbetstillfällen, gärna med bas i jord eller skog, exempelvis inom livsmedel, miljö, energi och teknik.

Anders Walls stiftelse delar ut 100 000 kr årligen till en ung person som genom sitt entreprenörskap får landsbygden att utvecklas. Sista ansökningsdag är den 2 november.

Kenneth Alness telefon 070-514 47 14 kan lämna mer info, gå även in på hemsidan www.ksla.se

”Livets vatten” - Kyrkodagar i Arvidsjaur 2017

Mariann Lörstrand har anställts som projektledare för de samiska kyrkodagarna, som skall hållas i Arvidsjaur 16-18 juni 2017. Svenska Kyrkan är projektägare. Budgeten är 3 miljoner kronor.

Kyrkodagarna hålls vart fjärde i år. 2013 hölls kyrkodagarna i Mo i Rana och 2009 hölls kyrkodagarna i Ánar/Enare och 2004 i Jokkmokk. Ca 1000 besökare från främst Sverige, Norge, Finland och Ryssland väntas. Under kyrkodagarna kommer det hållas gudstjänster, seminarier, en ungdomscamp och kulturella aktiviteter samt en samisk marknad där samiska företagare kan sälja sina produkter eller tjänster.

Mariann Lörstrand, 072-726 96 41, vill gärna ha in fler synpunkter, idéer på vad kyrkodagarna ska innehålla. En hemsida håller på att byggas.

mariann.lorstrand@svenskakyrkan.se

Beägga

Projektet rullar på, djupintervju efter djupintervju genomförs med samebyarna som generöst bidrar med sina kunskaper, erfarenheter och synpunkter om hur dialogen och

samråden med bolagen fungerar och hur renkötseln påverkas av vindkraftsparkerna. Den enkät som vi vill att alla samebyar ska fylla i kring dessa frågor är i skrivande stund besvarad av 62 % och vi önskar få in fler svar. I slutet av september deltar Maria och Jenny vid Nätverket för vindbruks årliga konferens som i år har tema vindkraftsutbyggnadens aktuella läge, och inblickar i framtida frågeställningar.

Besök hos Jovnevaerie

Jag fick en inbjudan att besöka Jovnevaerie samebys sarvslakt vid Stensjön. Vi i personalen försöker träffa våra medlemmar så mycket det går. När det är möjligt

besöker vi gärna medlemmarna för att få en inblick i deras vardag. För mig, som inte har en bakgrund i renkötseln, så är de här besöken guld värda. Förutom ny kunskap och ökad förståelse vid varje tillfälle så ger dessa möten med medlemmarna mycket energi. Allt det här som jag och mina kollegor behöver för att göra vårt bästa i jobbet.

Maria Boström

Aktavuohta goes international 3-12 oktober 2015!

I skrivandets stund pågår planeringen för fullt inför nästa träff och resan till Kanada. Aktavuohta träffas i Stockholm den 1-2 oktober där vi den här gången kommer behandla konflikthantering och förhandlingsteknik. Tidig morgon dagen efter åker vi vidare till Montreal, Kanada. Vi fortsätter sedan resan med bil ca 70 mil österut till Waswanipi och Ouje Bougoumu för att träffa urfolket Cree. Vi ser framemot en spännande resa där vi kommer få ta del av deras kultur och diskutera gemensamma utmaningar och lösningar utifrån ett urfolksperspektiv.

Vi kommer uppdatera Instagram @aktavuohta och [facebook.com/aktavuohta](https://www.facebook.com/aktavuohta) när vi har möjlighet under resan beroende på tillgången till fungerande internet. Så följ oss där!

Kalendarium

- 21 sep Referensgrupp DO
- 22 sep Arbetsgrupp Nationella Skogsprogrammet

- 25 sep Möte om Renskötselkonventionen, de samiska representanterna. Oslo
- 28 sep Möte om samisk hälsa. Lycksele
- 29-30 sep Möte om vindkraft – nätverket för vindbruk. Stockholm
- 29 sep Seminarium kring Epizoter (sjukdomsutbrott). Länsstyrelsen Jämtland
- 1-2 okt Strategidagar FSC. Stockholm
- 5-6 okt Styrelsemöte SSR
- 7-8 okt Renbruksplansmöte. Vilhelmina
- 8 okt Workshop rovdjur. EU kommissionen, Rovaniemi
- 22-23 okt Verksamhetsplaneringsdagar SSR. Kansliet stängt

Gruppförsäkring för medlemmar

Vi vill påminna om att SSR för 5 år sedan förhandlade fram en försäkring till våra medlemmar. Där finns t ex ersättarförsäkring med som varit borta många år. Läs mer på SSR:s hemsida www.sapmi.se, klicka på Medlemmar så hittar du information.

Telefonnummer

Jenny Wik Karlsson	090-14 11 83	072-202 12 00
Fredrik Juuso	090-14 11 84	070-229 76 28
Ellacarin Blind	090-14 11 82	070-362 04 78
Britt-Marie Barruk	090-14 11 81	070-646 07 65
Hans Liebetrau	090-14 11 85	070-736 14 19
Totte Nordahl	090-14 11 86	076-126 42 42
Anna-Marja Kaddik		070-367 66 56
Mirja Lindberget		073-656 61 68
Maria Boström		070-600 27 82
Jörgen Jonsson (ordförande)		070-570 55 56

Besök gärna vår hemsida www.sapmi.se för mer information.

Gilla oss på Facebook [facebook.sapmi.se](https://www.facebook.com/sapmi.se)

Telefontider på kansliet

Ni kan ringa tidigare men då får ni ringa på direktnumren. 09.00 – 10.30 och 15.00 – 16.00

Detta är tiden för växel, övrig tid går det bra att ringa på direktnummer om ni söker någon särskild, telefonnummer finns på www.sapmi.se under kontakter.

SSR har flyttat till Ersboda

SSR flyttade 1 september till Ersboda nära Bilema och SVT. Adressen är Formvägen 16, 906 21 Umeå.